

DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Statsråden

Helse- og omsorgskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

20/4099-1

30. september2020

Dokument 8:146 S (2019-2020) – Representantforslag om vaksinasjonsprogram for voksne og risikogrupper for å minimere smitte og styrke folkehelsen

Jeg viser til Stortingets oversendelse datert 15.9 av representantforslag fra stortingsrepresentantene Nicholas Wilkinson, Karin Andersen og Lars Haltbrekken om et vaksinasjonsprogram for voksne og risikogrupper for å minimere smitte og styrke folkehelsen.

Forslagstillerne fremmer fire forslag: Innføring av et program for oppfriskningsdoser, blant annet difteri, stivkrampe, kikhoste og polio; program med tilbud om grunnvaksinasjon for alle voksne som ikke fikk disse i barnevaksinasjonsprogrammet; program med oppfriskningsdose mot pneumokokker med særskilt vurdering av de over 65 år; og forslag om å tilby gratis influensavaksine til alle.

Folkehelseinstituttet gir anbefalinger og faglige retningslinjer for gjennomføring av de nasjonale vaksinasjonsprogrammene, definerer risikogrupper og andre målgrupper for vaksinasjon. I tillegg til anbefalinger og faglige retningslinjer knyttet til de etablerte programmene, gir Folkehelseinstituttet også anbefalinger om vaksinasjon av voksne herunder vaksinasjon mot sykdommene forslagsstillerne tar opp i sitt forslag.

Innføring av et program for oppfriskningsdoser blant annet difteri, stivkrampe, kikhoste og polio

I barnevaksinasjonsprogrammet får barn totalt fem doser med vaksine mot difteri, tetanus, kikhoste og polio. Den siste blir gitt på 10. klassetrinn. Siden varigheten av effekten av vaksinekomponentene er så ulik, har man måttet gjøre avveininger vedrørende valg av tidspunkt for revaksinasjon. For å sikre beskyttelse mot difteri og tetanus anbefaler Folkehelseinstituttet at befolkningen ikke bare får påfyll mot disse sykdommene i forbindelse med utenlandsreiser, men at alle tidligere grunnvaksinerte voksne får en oppfriskningsdose omtrent hvert 10 år. Informasjon om vaksinen og hvor man får tatt vaksinen går fram av både

Folkehelseinstituttets nettsider og helsenorge.no. Fastlege eller vaksinasjonskontor kan kontaktes for vaksinerings.

Program med tilbud om grunnvaksinasjon for alle voksne som ikke fikk disse i barnevaksinasjonsprogrammet

Norge har generelt høy vaksinasjonsdekning i barnevaksinasjonsprogrammet. Det vil likevel være noen som av ulike årsaker ikke har tatt i mot tilbudet. Det er generelt ønskelig at alle aldersgrupper i befolkningen har beskyttelse mot de sykdommene det vaksineres mot i barnevaksinasjonsprogrammet. Dette gjelder de som er oppvokst i Norge og de som har flyttet hit. Tilbudet gjennom barnevaksinasjonsprogrammet gjelder frem til fylte 20 år.

I dag får de fleste barn i verden et vaksinasjonstilbud. Ifølge Verdens helseorganisasjon fikk 85 % av barn i verden tre doser vaksine mot kikhoste, difteri og stivkrampe i 2019. I 125 land var vaksinasjonsdekningen minst 90% for disse tre dosene.

Folkehelseinstituttet utleverer gratis vaksine mot meslinger og røde hunder til voksne som ikke er vaksinert mot disse sykdommene. Vaksinasjonsstedet kan likevel ta gebyr for å sette og registrere disse vaksinene.

Program med oppfriskningsdose mot pneumokokker med særskilt vurdering av de over 65 år

Barn har fått tilbud om pneumokokkvaksine (konjugatvaksine) fra 2006. Først inneholdt vaksinen beskyttelse mot 7 typer av bakterien og fra 2011 beskyttelse mot 13 typer. Det har vært en betydelig nedgang av disse bakterietypene både blant barn og eldre etter innføringen i barnevaksinasjonsprogrammet. Folkehelseinstituttet anbefaler ikke oppfriskningsvaksine til befolkningen med denne vaksinen. Konjugatvaksinen kan benyttes til spesielt sårbare risikogrupper og enkelte får denne dekket gjennom blåresept-ordningen.

Den andre varianten av pneumokokkvaksine beskytter mot 23 typer og kan gis personer over 2 år. Den anbefales risikogrupper og generelt til alle over 65 år. Som hovedregel anbefales oppfriskningsdose til risikogrupper hvert 10. år. Risikogruppene mot alvorlig pneumokokksykdom overlapper delvis med risikogruppene for alvorlig influensa. Informasjon om vaksinen og hvor man får tatt den går fram av Folkehelseinstituttets nettsider. I forbindelse med forhåndsbestilling av sesonginfluensavaksine til kommuner og helseforetak informeres det om at influensa og pneumokokkvaksine kan bestilles samlet.

Forslag om å tilby gratis influensavaksine til alle

Årlig sesonginfluensavaksinering anbefales først og fremst til personer som risikerer alvorlig sykdom eller død hvis de blir syke med influensa (risikogrupper). Risikogruppene inkluderer per i dag omtrent 1,6 millioner personer og i tillegg anbefales vaksinen til omtrent 300 000 helsepersonell med pasientkontakt som kan spre smitte gjennom sitt arbeid.

Influensavaksinering av personer i risikogrupper for alvorlig influensasykdom og helsepersonell med pasientkontakt organiseres gjennom det nasjonale influensavaksinasjonsprogrammet. Folkehelseinstituttet gir anbefalinger om hvem som bør vaksineres og kjøper inn vaksine til programmet basert på estimat om forventet forbruk.

Det er kommunenes ansvar at tilbudet til risikogrupperne er best mulig. Organiseringen varierer mellom kommuner, men de fleste samarbeider med fastlegene om å få vaksinert pasienter med økt risiko for alvorlig influensa, har kommunale vaksinasjonssteder og sørger for å vaksinere pasienter i sykehjem og omsorgsboliger, samt sine eget helsepersonell.

Helseforetakene har ansvaret for å organisere vaksinasjon av sine egne ansatte, samt inneliggende pasienter ved behov. Vaksinerne til helsepersonellvaksinering kommer også fra Folkehelseinstituttets innkjøp til programmet. Arbeidsgiver dekker utgifter til vaksinasjon for helsepersonell med pasientkontakt.

Som det går fram av Prop 142 S (2019–2020) foreslår regjeringen denne høsten statlig finansiering av innkjøp og distribusjon av influensavaksine slik at kommunene kan tilby slik vaksine gratis, i influensasessongen 2020/2021, til personer med økt risiko for komplikasjoner i forbindelse med influensasykdom. Tidligere måtte personer i risikogruppen betale omtrent 75 kroner for programvaksinen og i tillegg et beløp for å få satt vaksinen som kunne koste flere hundre kroner. Regjeringen har besluttet at de som er i risikogrupperne kan bli vaksinert mot influensa for en egenandel hos fastlegen på 50 kroner. For dem som har nådd egenandelstaket blir den gratis. Det er viktig å holde influensabølgen nede for å begrense den totale sykdomsbyrden og belastningen på helse- og omsorgstjenesten når vi samtidig har en pandemi.

Regjeringen har sørget for at influensavaksinasjon blir mer tilgjengelig. Fra og med i høst kan farmasøyter i apotek rekvirere og sette influensavaksine uten at pasienten må innom lege. På grunn av koronapandemien vil det legges begrensninger på hvem som kan få influensavaksine i apotek for å ivareta vaksinasjon av risikogrupperne i størst mulig grad. Vaksinasjon i apotek omfattes ikke av vaksinasjonsprogrammet og må betales av pasienten selv.

Folkehelseinstituttet har denne sesongen anskaffet 1,2 millioner doser til målgrupperne i programmet. Dette er betydelig flere doser sammenlignet med tidligere år, og om lag 50 prosent økning fra fjorårssesongen. Når man også regner med antallet vaksinedoser som man tror apotekene kan anskaffe, har vi i Norge samlet sett bestilt inn 1,5 millioner doser.

De som skal prioriteres for vaksinasjon er personer som har en tilstand eller sykdom med økt risiko for komplikasjoner i forbindelse med influensa, og som er på Folkehelseinstituttets liste over risikogrupper. I tillegg skal helsepersonell med pasientnært arbeid prioriteres.

Vaksinasjonsdekningen blant personer over 65 år var omtrent 40% de siste årene og vi har i år vaksinert til å vaksinere noe over 60%. Selv om det ikke er besluttet å videreføre ordningen med vaksinasjon til 50 kroner gjennom programmet vil vi få kunnskap om hvordan tiltakene påvirker oppslutningen i risikogrupperne.

Jeg ba tidligere i år Folkehelseinstituttet vurdere om det nå er faglig grunnlag for å utvide målgrupperne for vaksinasjon mot sesonginfluensa. Instituttets vurdering er at det ikke er tilkommet kunnskap som tilsier at målgruppen for influensavaksinasjon endres. På bakgrunn av risikobilde i dag anser Regjeringen det ikke som en prioritet å arbeide for gratis influensavaksine til alle.

Som det går fram av Meld. St. 28 (2014-2015) Legemiddelmeldingen har regjeringen satt opprettelse av et vaksinasjonsprogram for voksne på agendaen. Et etablert voksenvaksinasjonsprogram som retter seg spesielt mot voksne, vil gjøre det lettere å gjennomføre anbefalingene fra Folkehelseinstituttet. Det er likevel slik at innretning og prioriteringer må utredes nærmere. Dette arbeidet pågår, bl.a. har Folkehelseinstituttet levert

rapporter om tiltak for å øke influensavaksinasjonsdekningen i målgruppene og utredning om voksendvaksinasjonsprogram. Disse rapportene og erfaringene fra tiltakene som foreslås i influensavaksinasjonsprogrammet i Prop 142 S (2019-2020), vil gi erfaringer og grunnlag for videre vurdering av eventuell etablering av et voksendvaksinasjonsprogram.

Hilsen

Statsråd Bent Høie